

KRK 2050

Koncepcja Rozwoju Kraju

SYNTEZA

I. CZYM JEST KONCEPCJA ROZWOJU KRAJU 2050?

II. CO ZAWIERA KRK 2050?

III. TRENDY ROZWOJOWE

IV. SCENARIUSZE

V. WYZWANIA

VI. KLUCZOWE WNIOSKI

VII. JAK POWSTAWAŁA KRK 2050?

I. Czym jest Koncepcja Rozwoju Kraju 2050?

Koncepcja Rozwoju Kraju 2050, w skrócie KRK 2050, to pierwszy krajowy dokument wizyjny o długim horyzoncie czasowym, wyznaczający strategiczne kierunki rozwoju Polski do połowy stulecia. Wskazuje możliwe trajektorie oraz kluczowe wyzwania wykorzystując przewidywanie, prognozowanie i scenariusze rozwoju. Ma wspierać administrację publiczną w integrowaniu polityk sektorowych i w ich elastycznym kształtowaniu oraz przygotowywać państwo na zmienność i niepewność uwarunkowań geopolitycznych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dzięki szerokiemu włączeniu interesariuszy, w tym przedstawicieli nauki, KRK 2050 tworzy nową jakość w planowaniu strategicznym i wspiera kulturę myślenia długofalowego w administracji publicznej. Umożliwia wcześniejsze wykrywanie słabych punktów polityk publicznych i pozwala na budowanie elastycznych, odpornych rozwiązań.

KRK 2050 stanowi podstawę analityczną dla polityk średniookresowych, w tym polityki regionalnej i miejskiej czy strategii sektorowych. Nie zawiera celów ani działań realizacyjnych – pełni funkcję strategicznej bazy diagnostycznej i wskazuje kierunki działań w długim horyzoncie czasowym. Operacjonalizacja wyzwań nastąpi w innych dokumentach strategicznych.

II. Co zawiera KRK 2050?

- analizę megatrendów globalnych i europejskich, mających wpływ na rozwój Polski;
- wizję Polski 2050: nowoczesnego, odpornego, zielonego i solidarnego państwa zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańcom;
- 4 scenariusze rozwoju, które pomagają przygotować polityki publiczne na różne warianty przyszłości;
- 4 główne wyzwania długookresowe: transformacja społeczna sprzyjająca wszystkim grupom, uwzględniająca zagadnienia demograficzne i mieszkalnictwo, nowoczesna gospodarka szanująca środowisko, odporne i bezpieczne państwo, zrównoważona przestrzeń;
- kluczowe wnioski, które stanowią fundament programowania polityki rozwoju w średnim okresie.

III. Trendy rozwojowe

Opracowanie trendów w procesie przygotowania Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 miało na celu stworzenie solidnej, analitycznej podstawy do budowy Wizji Polski w 2050 r., określenia scenariuszy rozwoju oraz zidentyfikowania kluczowych wyzwań polityki publicznej. Analiza trendów pozwoliła uchwycić długofalowe, globalne i europejskie procesy kształtujące otoczenie społeczne, gospodarcze, geopolityczne, środowiskowe i przestrzenne Polski, a także zrozumieć ich wpływ na przyszłość Polski.

W KRK wyróżniono sześć megatrendów, które w największym stopniu warunkują rozwój Polski:

1. Wyłanianie się nowej gospodarki

Transformacja technologiczna, skracanie łańcuchów dostaw i rosnąca rola jakości życia jako miernika rozwoju redefiniują sposób funkcjonowania gospodarek. Do 2050 r. globalne PKB może wzrosnąć o 100% względem 2020 r., jednak największe tempo wzrostu odnotują gospodarki Azji. Z kolei udział przemysłu w polskim PKB spadnie, a rosnąć będzie znaczenie usług zaawansowanych technologicznie. Konkurencyjność polskiej gospodarki będzie zależała od poziomu jej cyfryzacji, automatyzacji i innowacyjności. W 2022 r. w indeksie gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI) Polska zajęła 4 miejsce od końca w rankingu państw europejskich.

2. Przyspieszenie technologiczne

Rozwój AI, automatyzacji, internetu rzeczy i biotechnologii radykalnie zmieni rynek pracy, administrację oraz modele życia społecznego. Szacuje się, że do 2030 r. aż 30% obecnych zawodów w Europie może zostać zautomatyzowanych. W Polsce udział pracowników sektora ICT wzrósł z 1,5% w 2011 r. do ok. 4% w 2021 r. i trend ten będzie się wzmacniał. Jednocześnie w 2023 r. odsetek firm, które wykorzystały przynajmniej jedną technologię AI wynosił w Polsce ok. 3 procent, co było trzecim najgorszym wynikiem w Europie, prawie dwukrotnie niższym od średniej UE.

3. Wzrost globalnych problemów społecznych

Depopulacja i starzenie się społeczeństwa to kluczowe wyzwania. W 2050 r. liczba ludności Polski może spaść do ok. 33 mln, a udział osób 65+ wzrośnie do ok. 30% populacji (z 18% w 2022 r.). Wskaźnik dzietności spadł z 1,41 dziecka na kobietę w wieku reprodukcyjnym w 2010 r. do 1,26 w 2022 r. Pogłębiają się także nierówności dochodowe – w 2021 r.

współczynnik Giniego w Polsce wyniósł 29 (współczynnik mieści się w przedziale 0–100, a im wyższy, tym większe nierówności dochodowe). Tendencja do polaryzacji społecznej utrzymuje się. Jednocześnie znacząco poprawił się poziom wykształcenia społeczeństwa. Odsetek osób dorosłych z niskim wykształceniem w Polsce spadł z 20,2% w 2002 r. do 5,7% w 2023 r.

4. Wzrost dynamiki zmian środowiskowych

Zmiany klimatyczne skutkują wzrostem średniej temperatury w Polsce o 2°C w ostatnich 70 latach. Do 2050 r. przewiduje się dalszy wzrost zagrożeń suszą i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi. Polska należy do krajów o najniższym poziomie retencji wód w Europie (ok. 6,5% wód opadowych), co dodatkowo zwiększa ryzyko niedoborów. Obserwujemy coraz poważniejsze konsekwencje zmian klimatu. W ciągu ostatnich 2 dekad w Polsce straty spowodowane przez zjawiska ekstremalne wyniosły 115 mld zł.

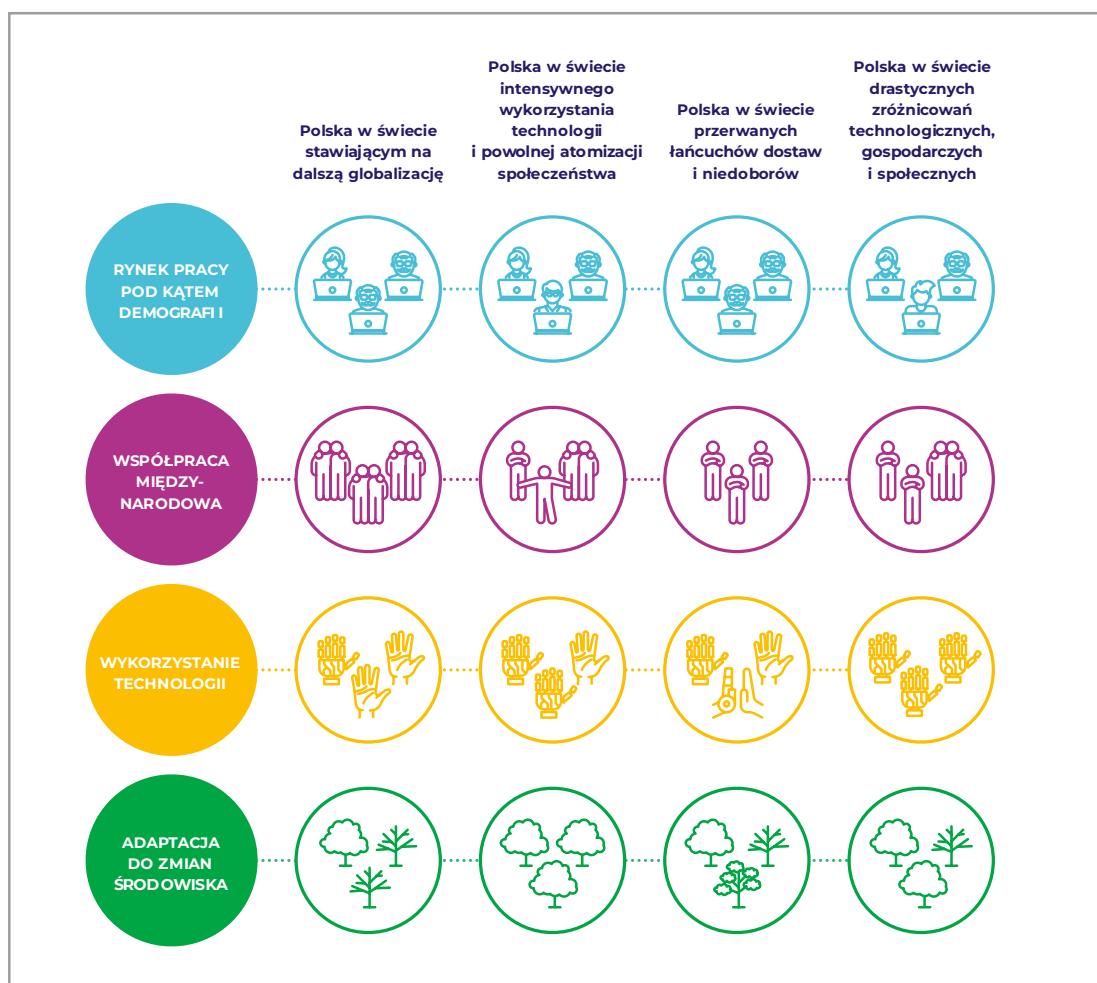
5. Reorganizacja przestrzeni

Urbanizacja i suburbanizacja prowadzą do rozlewania się zabudowy. W Polsce obszary funkcjonalne miast obejmują już ponad 50% powierzchni kraju i koncentrują ok. 70% ludności. Jednocześnie obszary wiejskie coraz częściej pełnią funkcje pozarolnicze, w tym rekreacyjne, logistyczne i produkcyjne. Udział powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych wzrósł w Polsce między 2002 a 2020 r. z 9% do 13%. Proces ten powoduje fragmentację terenów otwartych, w tym cennych rolniczo. Postępuje zabudowa klinów napowietrzających i korytarzy ekologicznych. Obserwowane procesy obniżają walory estetyczno-krajobrazowe. Na części obszarów oferuje również niską dostępność do usług publicznych.

6. Transformacja globalnego porządku

Do 2050 r. udział Azji w globalnym PKB wzrośnie do ponad 50%, co oznacza trwałe przesunięcie centrum ciężkości gospodarki światowej. Równocześnie rośnie liczba konfliktów – liczba trwających wojen i konfliktów zbrojnych wzrosła z 30 w 2010 r. do ponad 50 w 2022 r. Coraz większe znaczenie mają bezpieczeństwo energetyczne, technologiczne i żywnościowe. W latach 2008-2025 pozycja Polski na liście krajów świata wg Globalnego Indeksu Pokoju spadła z 24 na 36 miejsce.

IV. Scenariusze

W KRK 2050 opracowano cztery scenariusze, które są jednym z elementów pozwalających przygotować polityki publiczne na różne warianty otoczenia globalnego. Mają one pomóc Polsce w rozwijaniu swoich potencjałów rozwojowych i zapewnieniu mieszkańcom warunków życia i pracy zgodnych z oczekiwaniami i aspiracjami społecznymi, na miarę wyzwań i możliwości cywilizacyjnych. Scenariusze nie prognozują różnych możliwych wariantów rozwoju kraju ani nie przewidują przyszłości. Stanowią punkt wyjścia do refleksji strategicznej oraz budowania odpornych i elastycznych działań państwa, umożliwiających realizację założonych celów rozwojowych, niezależnie od dynamiki otoczenia. Każdy scenariusz bierze pod uwagę dwie zmienne – otwartość społeczeństwa i rozwój technologii – w każdym scenariuszu w różnych wariantach:

1. Polska w świecie dalszej globalizacji

- Zmienne: wysoka otwartość gospodarcza i polityczna, umiarkowany rozwój technologii, silna współpraca międzynarodowa (UE, NATO), kontynuacja globalizacji.
- Odpowiedzi Polski: aktywne wzmacnianie integracji europejskiej i transatlantyckiej, rozwój „srebrnej gospodarki” i adaptacja do starzenia się społeczeństwa, inwestycje w OZE i atom, wspieranie średnich i małych miast, pogłębianie reform samorządowych.

2. Polska w świecie zaawansowanej technologii

- Zmienne: szybki postęp technologiczny (AI, automatyzacja, biotechnologie), wysoki poziom globalnej innowacyjności, rosnąca rola gospodarki cyfrowej.
- Odpowiedzi Polski: wdrożenie gwarantowanego dochodu podstawowego, rozwój gospodarki cyfrowej i smart cities, silne wsparcie dla badań i start-upów, gospodarka umiaru i pełna zeroemisyjność, reforma edukacji (kompetencje cyfrowe i społeczne), adaptacja do polaryzacji społecznej.

3. Polska w świecie niedoborów

- Zmienne: kryzysy surowcowe i energetyczne, zerwane łańcuchy dostaw, brak współpracy międzynarodowej, wzrost protekcjonizmu.
- Odpowiedzi Polski: budowanie samowystarczalności, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, wsparcie rolnictwa regeneratywnego i retencji wody, recykling przestrzeni i ograniczenie transportu indywidualnego, wzmocnienie administracji publicznej i partycypacji obywateli.

4. Polska w świecie drastycznych zróżnicowań

- Zmienne: głębokie globalne podziały, rosnące nierówności społeczno-gospodarcze i technologiczne, selektywna migracja, silna konkurencja o talenty.
- Odpowiedzi Polski: rozwój lokalnych centrów wielofunkcyjnych, transformacja energetyczna (OZE, atom), przyciąganie specjalistów i polityka talentów, budowa elastycznych modeli ochrony zdrowia i wsparcia społecznego, wzmacnianie cyberbezpieczeństwa, administracja wspierana przez AI.

V. Wyzwania

Wyzwania KRK 2050 mają na celu wskazanie kluczowych zagadnień, w ramach których Polska powinna podjąć działania, aby sprostać globalnym, europejskim i krajowym trendom, ograniczać ryzyka, wykorzystywać szanse oraz budować odporność. Wyzwania te wynikają z wcześniej zidentyfikowanych trendów i scenariuszy rozwojowych. Przyjęto, że nie stanowią one katalogu bieżących problemów ani gotowego planu legislacyjnego, lecz wyznaczają kierunki strategicznej transformacji, których realizacja może w istotny sposób kształtować przestrzeń, gospodarkę i społeczeństwo, prowadząc do osiągnięcia pożądanej zmiany.

1. Transformacja społeczna sprzyjająca wszystkim grupom społecznym

Kluczowym zadaniem jest budowanie spójnego i otwartego społeczeństwa, zdolnego do adaptacji w warunkach przyspieszonej cyfryzacji, starzenia się populacji i rosnącej migracji. W obliczu prognozowanego starzenia się społeczeństwa i spadku liczby ludności, konieczne jest wdrożenie długofalowych polityk pronatalistycznych, prorodzinnych, a także wspierających wydłużoną aktywność zawodową, integrację społeczną oraz opiekę nad seniorami. Potrzebne są głębokie zmiany w systemie edukacji (orientacja na kompetencje przyszłości, inteligencję emocjonalną), polityce mieszkaniowej (dostępność mieszkań jako prawo, a nie towar), zdrowotnej (rozwój profilaktyki, zdrowia psychicznego) oraz w polityce migracyjnej (przyciąganie migrantów osiedleńczych).

2. Nowoczesna gospodarka respektująca środowisko i klimat

Podstawowym wyzwaniem jest transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, opartej na obiegu zamkniętym i umiarze, przy jednoczesnym zapewnieniu warunków do dalszego rozwoju gospodarczego i wzrostu konkurencyjności. Kluczowe jest także wspieranie innowacyjności gospodarki i wykorzystanie szans płynących z postępującego w wysokim tempie przyspieszenia technologicznego, związanego z automatyzacją, cyfryzacją i rozwojem nowych technologii. Jednocześnie w dokumencie podkreślono, że środowisko stanowi nieprzekraczalną ramę rozwoju, a postęp technologiczny nie może odbywać się jego kosztem. Konieczne jest zwiększanie retencji wody poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, renaturyzację rzek, odtwarzanie mokradeł, wdrażanie technologii wodooszczędnych oraz ochronę wód przed zanieczyszczeniami. Niezbędna jest odbudowa zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności. Kluczowe znaczenie ma budowanie neutralności klimatycznej, a udział OZE w miksie energetycznym musi znacząco wzrosnąć. Ważna jest także transformacja rolnictwa w kierunku regeneratywnego i zrównoważonego modelu, ograniczenie emisji w transporcie i budownictwie oraz rozwój lokalnych, obywatelskich modeli energetycznych.

3. Odporne państwo z silną pozycją w Europie i na świecie

Polska stoi przed wyzwaniem zwiększenia odporności systemowej – politycznej, gospodarczej, technologicznej i energetycznej – w warunkach nasilających się kryzysów geopolitycznych. Zwiększanie udziału wydatków na B+R (obecnie w Polsce ok. 1,4% PKB wobec średniej UE ok. 2,2%) oraz rozwój zaawansowanych technologii są kluczowe dla konkurencyjności. Istotne są inwestycje w bezpieczeństwo energetyczne, cyberbezpieczeństwo oraz wzmocnienie roli Polski w UE i NATO. Wymaga to rozwoju zdolności obronnych oraz modernizacji i rozbudowy sił zbrojnych. Kluczowe znaczenie ma także rozwój technologii o podwójnym zastosowaniu. Niezbędne pozostaje budowanie sprawnego systemu zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.

4. Zrównoważona przestrzeń uwzględniająca potrzeby człowieka i środowiska

Wyzwanie dotyczy odpowiedzialnego gospodarowania przestrzenią i ochrony kapitału naturalnego. Urbanizacja obejmuje już ponad 50% powierzchni kraju, co generuje presję na grunty rolnicze i przyrodnicze. Potrzebne są: koncentracja na terenach typu brownfield, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, renaturyzacja rzek i mokradeł, walka z rozlewaniem zabudowy, tworzenie przestrzeni wielofunkcyjnych i odpornych na zmiany klimatu. Niezbędne jest również eliminowanie konfliktów przestrzennych i rozbudowa infrastruktury krytycznej. W perspektywie do 2050 r. konieczne jest wdrożenie zasad gospodarki umiaru i odbudowa lokalnych powiązań przestrzennych.

VI. Kluczowe wnioski

Kluczowe wnioski opracowane w ramach KRK 2050 mają na celu wskazanie najważniejszych zagadnień wymagających interwencji państwa w perspektywie długookresowej. Stanowią podstawę do koncentracji działań w nadchodzącej dekadzie, wspierając budowanie spójnej polityki rozwoju oraz skuteczniejsze alokowanie zasobów publicznych.

1. Wzmocnienie systemu zarządzania państwem

Postuluje się rozwój nowego modelu myślenia strategicznego, opartego na ciągłej analizie danych i foresighcie, integrację systemów informacyjnych oraz odejście od sektorowych

podziałów na rzecz współpracy międzyresortowej. Kluczowe jest wzmocnienie roli samorządów i modernizacja ich finansowania, a także szersze włączanie społeczeństwa obywatelskiego w procesy decyzyjne.

2. Dostosowanie paradygmatu rozwoju do wyzwań globalnych

Wnioski wskazują na konieczność odejścia od rozwoju mierzonego wyłącznie wzrostem PKB na rzecz modelu uwzględniającego sprawiedliwość społeczną, międzypokoleniową i środowiskową. Środowisko naturalne i przestrzeń publiczną powinny zostać uznane za zasoby krytyczne. Istotne jest trwałe ograniczanie presji na środowisko, w tym emisji gazów cieplarnianych, oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie odpowiedzialnej konsumpcji.

3. Wzmacnianie odporności państwa na zagrożenia i kryzysy

Podkreślono potrzebę zwiększenia inwestycji w badania i rozwój technologii przełomowych (w tym dual-use), dywersyfikacji źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej. Ważna jest ochrona bioróżnorodności i infrastruktury krytycznej, rozwój systemów zarządzania kryzysowego oraz aktywna współpraca międzynarodowa, w tym wzmacnianie pozycji Polski w UE i NATO. Wnioski obejmują także działania na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i zdrowotnego.

4. Podniesienie rangi planowania przestrzennego i zarządzania terytorialnego

Wskazano konieczność integracji planowania przestrzennego z polityką rozwoju oraz pogłębienia zasad zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu przestrzenią. Ważne jest minimalizowanie konfliktów przestrzennych, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, a także wykorzystywanie zaawansowanych technologii w procesach planistycznych.

5. Kompleksowa transformacja rozwojowa państwa

Dotyczy to przede wszystkim modernizacji edukacji (kompetencje przyszłości, elastyczność uczenia się dorosłych), transformacji energetycznej i dostosowania modelu gospodarczego tak, aby wzmacniał konkurencyjność i niezależność państwa. Kluczowe jest także wdrażanie nowoczesnych technologii w dziedzinach zdrowia, administracji, w transporcie, rolnictwie czy budownictwie oraz ukierunkowanie badań naukowych na strategiczne wyzwania.

6. Budowanie spójności społecznej

Celem jest przeciwdziałanie wykluczeniom i polaryzacji społeczno-przestrzennej. Konieczne jest wspieranie ekonomii społecznej, wyrównywanie szans rozwojowych między regionami, kontynuowanie sprawiedliwej transformacji i rozwijanie kultury uczenia się przez całe życie.

7. Modernizacja systemu finansów publicznych

Podkreślono potrzebę stworzenia mechanizmów zarządzania finansami publicznymi, które umożliwią realizację celów strategicznych przy jednoczesnym zachowaniu równowagi fiskalnej. Ważna jest transparentność finansowania, zwiększenie efektywności wydatków i lepsza alokacja środków wspierających cele rozwojowe, również w kontekście możliwego spadku środków polityki spójności dla Polski.

VII. Jak powstawała KRK 2050?

Prace nad KRK były prowadzone od września 2021 do lipca 2025 roku przez konsorcjum Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego oraz Instytutu Rozwoju Miast i Regionów w ramach projektu Gospostrateg. W procesie zastosowano metody scenariuszowania, metaanalizy, badania delfickie i analizy ekonometryczne. W prace włączono szerokie grono interesariuszy: samorządy, środowisko akademickie, biznes, NGO, resorty, a także obywateli (wysłuchania publiczne, debaty, panele eksperckie, warsztaty). Dokument został poddany konsultacjom publicznym, a także przeprowadzono prognozę jego oddziaływania na środowisko. KRK 2050 została przyjęta przez Radę Ministrów 25 lipca 2025 r. (uchwała nr 93).

Zachęcamy do zapoznania się z pełną wersją dokumentów:

*Zeskanuj kod QR lub najedź na nazwę dokumentu,
aby pobrać lub zobaczyć materiał*

Koncepcja Rozwoju Kraju 2050

Załączniki do Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 w wersji dostępnej:

Załącznik 1 - Trendy rozwojowe w perspektywie 2050 roku

Załącznik 2 - Scenariusze rozwojowe w perspektywie 2050 roku

Załącznik 3 - Metodyka opracowania KRK 2050

Informacje na temat prac nad Koncepcją Rozwoju Kraju 2050 i projektem Gospostrateg oraz zbiór wszystkich opracowań stworzonych podczas nich:

Strona internetowa poświęcona Koncepcji Rozwoju Kraju 2050

Zakładka na temat Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 na stronie internetowej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Komplet map opracowanych przy tworzeniu Koncepcji Rozwoju Kraju 2050:

Atlas Polska 2050

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

